

Lärarhandledning

Mellan himmel och hav

Anna Fredriksson

Ämne:

Svenska och svenska som andraspråk

Årskurs:

Gymnasiet, komvux
grundläggande och gymnasial
nivå, SFI

Antal lektioner:

2-12

Om handledningarna:

Till boken *Mellan himmel och hav* finns förutom denna lärarhandledning en **elevhandledning**. Elevhandledningen kan eleverna arbeta med på egen hand eller tillsammans med andra. Vill man kan också elevhandledningen vara grund för ett gemensamt klassarbete med boken.

I denna lärarhandledning presenteras kort boken och författaren. Därefter ges förslag på hur *Mellan himmel och hav* kan introduceras, ett förslag till gemensam läsning, olika diskussionsuppgifter som kan användas under eller efter att boken är utläst och ett förslag på en avslutande muntlig individuell presentation.

Handledningarna är gjorda av Jenny Edvardsson,
www.jennyedvardsson.se

Förmågor

Svenska gymnasiet/komvux gymnasial nivå

- ▶ Kunskaper om centrala svenska och internationella skönlitterära verk och författarskap samt förmåga att sätta in dessa i ett sammanhang.
- ▶ Kunskaper om genrer samt berättartekniska och stilistiska drag, dels i skönlitteratur från olika tider, dels i film och andra medier.
- ▶ Förmåga att läsa, arbeta med och reflektera över skönlitteratur från olika tider och kulturer författade av såväl kvinnor som män samt producera egna texter med utgångspunkt i det lästa.
- ▶ Förmåga att tala inför andra på ett sätt som är lämpligt i kommunikationssituationen samt att delta på ett konstruktivt sätt i förberedda samtal och diskussioner

Svenska komvux grundläggande nivå

- ▶ formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- ▶ läsa och analysera skönlitteratur och sakprosa för olika syften,
- ▶ anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,

Svenska som andraspråk gymnasiet/komvux gymnasial nivå

- ▶ Förmåga att kommunicera i tal och skrift och anpassa språket till ämne, syfte, situation och mottagare.
- ▶ Förmåga att använda ett rikt ordförråd på ett sätt som är relevant för sammanhanget.
- ▶ Förmåga att läsa och reflektera över skönlitteratur i skilda former och från olika delar av världen.

Svenska som andraspråk komvux grundläggande nivå

- ▶ formulera sig och kommunicera i tal och skrift,
- ▶ välja och använda språkliga strategier,
- ▶ läsa och analysera skönlitteratur och sakprosa för olika syften,
- ▶ anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang,

SFI

- ▶ att läsa och skriva svenska,
- ▶ att tala, samtala, läsa, lyssna och förstå svenska i olika sammanhang,
- ▶ att anpassa språket till olika mottagare och situationer,

Boken

Mellan himmel och hav är en berättelse om tre generationer kvinnor på Österlen, i Skåne. Du får följa Sally, hennes dotter Josefin och Sallys mamma Vanja. Mor- och dotterrelationerna är inte de bästa. Händelser i det förflutna har gjort att de inte längre har någon kontakt. När en släkting dör ärver Sally ett hus på Österlen och där bor redan dottern Josefin och mamman Vanja. Kan arvet leda till att kvinnorna hittar tillbaka till varandra?

Mellan himmel och hav är första delen i en trilogi kallad Pensionat Pomona.

Författaren

Anna Fredriksson skriver böcker men också manus till tv-serier och filmer. Anna bor i Stockholm men på somrarna flyttar hon ner till sommarhuset på Österlen, en plats som inspirerat till denna populära bokserie.

Inför läsningen

För att förbereda eleverna på läsningen kan du som pedagog få eleverna att bekanta sig med boken, bokens karaktärer och de parallella handlingarna.

1. Börja med att diskutera ordet relationsroman. Vad handlar en relationsroman om? Har eleverna läst någon relationsroman tidigare? Vilken/vilka?
2. Diskutera därefter bokens titel och omslag. Vad tänker eleverna på när de hör titeln och ser omslaget? Låt dem associera fritt och dela med sig av sina tankar till övriga i klassen.
3. Presentera därefter kort begreppet parallellhandling och förklara att boken är uppbyggd med växelvisa kapitel ur Sallys, Josefins och Vanjas perspektiv.
4. Beskriv slutligen karaktärernas relation till varandra.

Under läsningen

Läsningen kan genomföras i klassrummet, som tyst individuell läsning eller genom högläsning av läraren och/eller eleverna. Den kan också vara en del av en läsläxa som eleverna får läsa hemma under veckan. Då man växelvis får följa de tre kvinnorna kan det vara viktigt att stanna upp i texten och samtala om det lästa. Hur hänger handlingen ihop?

I elevhandledningen finns en uppgift där eleverna ska skapa egna frågor till texten. Frågorna ska vara på tre nivåer:

1. Till texten (eleven hittar svaren direkt i texten)
2. Mellan raderna (eleven hittar svaren genom att tolka och analysera det lästa)
3. Bortom raderna (eleven hittar svaren hos sig själv eller i sin omvärld)

Denna elevuppgift skulle kunna vara en del av den gemensamma läsningen. Klassen kan då delas in i grupper där eleverna får ställa sina frågor men också besvara övrigas frågor. På detta sätt ges eleverna möjlighet att samtala om det lästa.

Efter läsningen

Diskutera allmänmänskliga frågor

Mellan himmel och hav öppnar upp för diskussioner av allmänmänsklig karaktär:

- ▶ Vad innebär det att vara mor, dotter, mormor?
- ▶ Är kärleken viktigare än allt annat?
- ▶ Kan man förlåta den som en gång i tiden svikit en?
- ▶ Hur är man en bra mamma?
- ▶ Är det bra att vara självständig?
- ▶ Vad är det som gör att vissa relationer är så svåra?

Diskutera citat

Man kan också stanna upp och diskutera olika citat i boken. Nedan ges några förslag.

I Åkes dagbok står det:

”Sovit dåligt. Kraftig hjärtklappning. Mår illa. SKULDEN. SKULDEN. SKULDEN.” (sida 36)

- ▶ Vad tror du att Åke känner skuld för?
- ▶ Har du känt skuld någon gång? Hur kände du dig då?

Sally och Peter samtalar och Sally säger om Vanja:

"Hon är inte min mamma.

– Nej, det är klart. Det krävs kontakt för att man ska känna kärlek. Eller känna någonting alls, säger Peter." (sida 100)

- ▶ Hur tror du Sally menar när hon säger *Hon är inte min mamma*?
- ▶ Tycker du att Peter har rätt? Måste det finnas en kontakt för att man ska kunna känna kärlek till en förälder?

Peter och Sally pratar och Peter säger:

"Men du måste också vara modig. Bara det att komma ner hit. Utan att veta hur det skulle bli.

Det är väldigt modigt." (sida 123)

- ▶ Vad innebär det att vara modig? Är Sally modig?
- ▶ Har du någon gång känt dig modig?

Vanja tänker tillbaka på det förflutna, på det som hända när hon var i Kuba. Hon tänker att hon

"är misslyckad som människa. Hon är inte värd att få finnas på jorden". (sida 131)

- ▶ Kan du känna igen dig i Vanjas tankar?
- ▶ Vad kan man göra när livet känns hopplöst?
- ▶ Vilka råd skulle du vilja ge Vanja?

Sallys barndomskompis Liselott åker upp till Sally i Stockholm. Liselott vill inte att Sally ska ge upp sin dröm om ett pensionat. Hon säger:

"Sälj lägenheten här i Stockholm. Gör det bara. Josefin får säga vad hon vill. Du ska hem.

Jag stannar på din madrass tills du följer med." (sida 144)

- ▶ Gör Liselott rätt?
- ▶ Vad innebär det att vara en bra kompis/vän?
- ▶ Hur skulle du ha gjort om du varit Liselott respektive Sally?

Peter pratar med Vanja. Han säger:

”Ibland tycker jag så synd om dig, Vanja... Du är nog den räddaste människa jag känner.” (sidan 146)

- ▶ Har Peter rätt? Är Vanja rädd? Vad är hon i så fall rädd för?
- ▶ Hur skulle du ha reagerat om någon sagt något liknande till dig?
- ▶ Har du någon gång känt dig riktigt rädd? Hur kändes det?

Muntlig presentation

Denna uppgift kan eleverna göra individuellt. Under sin läsning samlar de ledtrådar kring en av karaktärerna. Ledtrådarna skrivs upp och används sedan som ett stöd till en muntlig presentation.

I presentationen beskriver eleven den valda karaktären och vad det var som gjorde att hen fastnade just för denna. Vill eleverna använda ett presentationstekniskt hjälpmedel, som en Google Presentation eller en PowerPoint under sin presentation, går det bra.

Elevhandledning

Mellan himmel och hav

Anna Fredriksson

Boken

Mellan himmel och hav är en berättelse om tre generationer kvinnor på Österlen i Skåne i södra Sverige. Du får följa Sally, hennes dotter Josefin och Sallys mamma Vanja. Relationen mellan Sally och Josefin och mellan Sally och Vanja är inte så bra. Kommer de tre kvinnorna att hitta tillbaka till varandra igen?

Mellan himmel och hav är första delen i en serie om tre delar. Serien kallas för Pensionat Pomona.

Författaren

Anna Fredriksson är författare men skriver också manus till tv-serier och filmer. Anna bor i Stockholm men på somrarna flyttar hon ner till sommarhuset på Österlen.

Ordlista

Under din läsning kommer du säkert att stanna upp vid ord som du inte känner till. Skapa en egen ordlista under läsningen. Skriv upp orden, vilken sida du hittar dem på och ge därefter en egen förklaring till dem. Ta hjälp av ordböcker eller av digitala tjänster som www.ne.se och www.svenska.se.

Textfrågor

Till denna bok finns det frågor till de första fem kapitlen. Innan du börjar läsa ett kapitel är det bra om du har läst igenom frågorna så att du vet vad de handlar om. Som du kommer att märka är en del frågor sådana där du hittar svaren direkt i texten. I andra frågor behöver du själv dra slutsatser och läsa mellan raderna. Det finns också frågor där du får fundera över hur du själv skulle ha gjort.

Efter de fem kapitlen kommer du själv att få ta fram frågor till boken. Frågorna kan du antingen besvara själv eller tillsammans med någon annan som läser boken.

Sally (sida 5–10)

1. Vem är Sally? Vad får du veta om henne?
2. Vem är Josefin?
3. Varför ringer Josefin till sin mamma?
4. Vem är Åke?
5. Josefin och Sally har inte träffats på fyra år. Vad kan det bero på, tror du?

Josefin (sida 11–15)

1. Josefin pratar om en hemlighet. Vad är det för hemlighet?
2. I kapitlet säger Josefin att Harald aldrig blivit "Sviken av den som är en närmast." (sida 14). Har du någon gång blivit sviken? Vad hände?

Sally (sida 16–17)

1. Varför lämnade Sally Kivik för 30 år sedan?

Vanja (sida 18–20)

1. Vad får du veta om Vanja?

Sally (sida 21–25)

1. För några år sedan träffade Sally mannen Frank. Han tvingade Sally att välja, antingen honom eller dottern. Sally valde Frank.
 - a. Tycker du att hon gjorde rätt?
 - b. Hur skulle du ha gjort om du varit Sally?
3. Frank blir irriterad när Sally berättar att hon ska åka till Skåne. Hur märker man det?
4. Hur vet man om man älskar någon?

Egna frågor

Nu är det dags för dig att skapa egna frågor. Dessa kan vara:

- ▶ **Frågor till texten.** Alltså frågor där du kan hitta svaren direkt i texten.
- ▶ **Frågor mellan raderna.** Här måste du dra egna slutsatser och tolka det du läser. Svaret skrivs alltså inte ut i klartext.
- ▶ **Frågor bortom raderna.** Här handlar det om att ställa frågor som gör att du får fundera över hur du själv skulle ha gjort. Du kopplar alltså det som händer i boken till dig själv och din omvärld.

Här kommer exempel på de tre frågetyperna.

- ▶ **Fråga till texten:** Vad heter Sallys dotter?
- ▶ **Fråga mellan raderna:** Hur skulle du beskriva Sallys och Josefins relation?
- ▶ **Fråga bortom raderna:** Hur skulle du ha gjort om du hade varit Sally och tvingats välja mellan din egen dotter och en ny man?

Ordklasser – substantiv, verb och adjektiv

I denna uppgift ska du få arbeta med ordklasserna

- ▶ substantiv
- ▶ verb
- ▶ adjektiv

Substantiv är namn på personer, platser, djur, växter och saker. Du kan alltid sätta en eller ett framför ett substantiv, exempelvis en boll, en kärlek, ett mål och ett hus.

Verb är något man gör, exempelvis springer och skriver.

Adjektiv beskriver hur någon eller något är, exempelvis gult, vackert, fult.

Du ska:

1. Leta upp 10 substantiv från boken. Skriv sedan egna meningar där dessa substantiv ingår.
2. Leta upp 10 verb från boken. Skriv sedan egna meningar där dessa verb ingår.
3. Leta upp 10 adjektiv från boken. Skriv sedan egna meningar där dessa adjektiv ingår.
4. Hur skulle du beskriva Sally? Gör en lista med tio adjektiv. Skapa sedan en sammanhängande text där dessa adjektiv ingår.

Om romanens uppbyggnad

I denna bok får du följa tre olika kvinnor. Man kan kalla detta sätt att bygga upp en berättelse för parallellhandling, alltså att man parallellt får följa två eller flera karaktärer (personer).

1. Hur upplever du att det är att läsa en bok där handlingen inte följer en karaktär utan flera?
2. Vilken av karaktärerna kan du lättast relatera till? Är det Vanja, Sally eller Josefin? Vad beror det på, tror du?
3. Har du läst någon annan bok som är uppbyggd på liknande sätt, alltså med parallellhandling?
4. Om du bara fick välja att läsa berättelsen ur en av karaktärerna liv, vem skulle du ha valt att läsa om? Motivera ditt svar.